

**หลักสูตรการศึกษานอกระบบ
ระดับการศึกษาระดับปริญญา
พุทธศักราช 2551**

**สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย
สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ
กระทรวงศึกษาธิการ**

**หลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน
พุทธศักราช 2551**

**สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย
สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ
กระทรวงศึกษาธิการ**

คำนำ

หลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 พัฒนาขึ้นตามหลักการและปรัชญาการศึกษานอกโรงเรียน นโยบายของรัฐบาล แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ และพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ตลอดจนพระราชบัญญัติส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย พ.ศ. 2551 โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณธรรม จริยธรรม มีสติปัญญา และมีศักยภาพในการประกอบอาชีพ การศึกษาต่อ และสามารถดำรงชีวิตอยู่ในครอบครัว ชุมชน สังคมได้อย่างมีความสุข ทั้งนี้สถานศึกษาที่จะนำหลักสูตรนี้ไปใช้ต้องนำสาระและมาตรฐานการเรียนรู้ที่กำหนดไปพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาให้สอดคล้องกับสภาพ ปัญหา ความต้องการของผู้เรียน ชุมชน สังคม ภูมิปัญญาท้องถิ่น และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของสถานศึกษานั้น ๆ

ในการพัฒนาหลักสูตรดังกล่าว สำเร็จลงได้ด้วยความร่วมมือจากผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้บริหาร เจ้าหน้าที่ ครู ศิษย์เก่าการศึกษานอกโรงเรียน และภาคีเครือข่ายที่ได้เสนอแนะความคิดเห็นอันเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาเป็นหลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ ขอขอบคุณในความร่วมมือมาในโอกาสนี้

(นายอภิชาติ จีระวุฒิ)
เลขาธิการ กศน.

คำสั่งกระทรวงศึกษาธิการ

ที่ สป. 418/2551

เรื่อง ให้ใช้หลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษามัธยมศึกษา พุทธศักราช 2551

เพื่อให้การจัดการศึกษามัธยมศึกษาสำหรับประชาชนทั่วไปที่อยู่นอกโรงเรียนให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ สังคม การเมือง การปกครองและสิ่งแวดล้อม โดยการพัฒนาแบบองค์รวม บูรณาการทุกด้านเข้าด้วยกันอย่างสมดุลและเป็นประโยชน์ในการนำไปใช้ต่อการดำเนินชีวิตของผู้เรียน สามารถพึ่งพาตนเอง และสังคมอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และพระราชบัญญัติส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย พ.ศ. 2551

ฉะนั้น อาศัยอำนาจตามความในมาตรา 12 แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2546 มาตรา 15(2) และมาตรา 16 วรรค 4 แห่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ประกอบกับกฎกระทรวงว่าด้วยการแบ่งระดับและการเทียบระดับการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย พ.ศ. 2546 จึงประกาศใช้หลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษามัธยมศึกษา พุทธศักราช 2551 ดังปรากฏแนบท้ายคำสั่งนี้แทนหลักเกณฑ์และวิธีการจัดการศึกษานอกโรงเรียน หลักสูตรการศึกษามัธยมศึกษา พุทธศักราช 2544

ให้ปลัดกระทรวงศึกษาธิการ โดยความเห็นชอบของคณะกรรมการส่งเสริมสนับสนุนและประสานความร่วมมือการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย มีอำนาจในการยกเลิกเพิ่มเติม เปลี่ยนแปลงหลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษามัธยมศึกษา พุทธศักราช 2551 ให้เหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมายและวิธีการจัดการศึกษา

ทั้งนี้ ตั้งแต่บัดนี้เป็นต้นไป

สั่ง ณ วันที่ 18 กันยายน พ.ศ. 2551

(นายสมชาย วงศ์สวัสดิ์)

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ

สารบัญ

หน้า

คำนำ

ความนำ.....	1
หลักการ.....	2
จุดหมาย.....	3
กลุ่มเป้าหมาย.....	3
โครงสร้าง.....	3
การจัดหลักสูตร.....	6
การจัดการศึกษาสำหรับกลุ่มเป้าหมายเฉพาะ.....	6
สาระและมาตรฐานการเรียนรู้.....	6
วิธีการจัดการเรียนรู้.....	8
การจัดกระบวนการเรียนรู้.....	8
สื่อการเรียนรู้.....	9
การเทียบโอน.....	9
การวัดและประเมินผลการเรียนรู้.....	10
การจบหลักสูตร.....	11
เอกสารหลักฐานการศึกษา.....	11
การบริหารหลักสูตร.....	11
ภาคผนวก.....	13
นิยามศัพท์.....	15
เอกสารอ้างอิง.....	20
รายชื่อผู้เข้าร่วมประชุม.....	22
ผู้แสดงความคิดเห็น.....	25
คณะผู้จัดทำ.....	26

หลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551

ความนำ

การพัฒนาประเทศในปัจจุบันท่ามกลางกระแสความเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว และเกินกว่าจะคาดการณ์ได้แน่นอนทั้งภาคเศรษฐกิจ การเมือง การปกครอง สังคม และวัฒนธรรม ล้วนส่งผลกระทบต่อความเป็นอยู่ของประชาชนทั้งหมด ประเทศต่าง ๆ พยายามที่จะปฏิรูป หรือปรับเปลี่ยนระบบหรือกลไกทางสังคมต่าง ๆ เพื่อรองรับความเปลี่ยนแปลงของกระแสโลกาภิวัตน์ให้นำพาสังคมไปสู่ความมั่นคง ยั่งยืน สำหรับประเทศไทย การพัฒนาประเทศทุกขั้นตอน ต้องอาศัยความร่วมมือ รอบคอบเป็นไปตามลำดับขั้นตอน และความสอดคล้องกับวิถีชีวิต ของสังคมไทย รวมทั้งการเสริมสร้างศีลธรรมและสำนึกในคุณธรรม จริยธรรมในการปฏิบัติหน้าที่ และดำเนินชีวิตด้วยความเพียร อันจะเป็นภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี ให้พร้อมเผชิญกับการเปลี่ยนแปลง ที่เกิดขึ้น ทั้งในระดับครอบครัว ชุมชน สังคม และประเทศชาติ ดังนั้น จะเห็นว่าแผนพัฒนาเศรษฐกิจ และสังคมแห่งชาติในระยะหลัง ๆ ให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในสังคม และมุ่งให้ “คนเป็นศูนย์กลางการพัฒนา” ปรับเปลี่ยนวิธีการพัฒนาแบบแยกส่วนมาเป็น บูรณาการแบบองค์รวม เพื่อให้เกิดความสมดุลระหว่างการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม การเมือง การปกครอง และสิ่งแวดล้อม เพื่อนำไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืนและความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกัน ดังนั้น เพื่อให้การพัฒนาประเทศเป็นไปในทิศทางเดียวกันต้องอาศัยความร่วมมือกันของหน่วยงานต่าง ๆ

กระทรวงศึกษาธิการมีหน้าที่จัดการศึกษาให้กับประชาชน โดยเฉพาะการศึกษาระดับขั้นพื้นฐาน ซึ่งกำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 มาตรา 49 ว่า บุคคลย่อม มีสิทธิเสมอกันในการรับการศึกษาไม่น้อยกว่าสิบสองปีที่รัฐจะต้องจัดให้อย่างทั่วถึงและมีคุณภาพ และมาตรา 80 ได้กำหนดเป็นนโยบายด้านการศึกษา ว่า ต้องดำเนินการพัฒนาคุณภาพและมาตรฐาน การจัดการศึกษาในทุกระดับและทุกรูปแบบ ให้สอดคล้องกับความเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ และสังคม จัดให้มีแผนการศึกษาแห่งชาติ กฎหมายเพื่อพัฒนาการศึกษาของชาติ ซึ่งกฎหมาย เพื่อการพัฒนาการศึกษาของชาติกำหนดให้มีการส่งเสริมการศึกษาในระบบการศึกษานอกระบบ การศึกษาตามอัธยาศัย การเรียนรู้ด้วยตนเอง การเรียนรู้ตลอดชีวิต วิทยาลัยชุมชน หรือ รูปแบบอื่น รวมทั้งปรับปรุงกฎหมายเพื่อกำหนดหน่วยงานรับผิดชอบ การจัดการศึกษาที่เหมาะสมและสอดคล้อง กับระบบการศึกษาทุกระดับของการศึกษาระดับขั้นพื้นฐาน และพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 มาตรา 15 กำหนดนิยามการศึกษานอกระบบ

ว่าเป็นการศึกษาที่ยืดหยุ่น ในการกำหนดจุดมุ่งหมาย รูปแบบ วิธีการจัดการศึกษา ระยะเวลาของการศึกษา การวัดและประเมินผล ซึ่งเป็นเงื่อนไขของการสำเร็จการศึกษา โดยเนื้อหาและหลักสูตรจะต้องมีความเหมาะสมสอดคล้องกับสภาพปัญหา และความต้องการของบุคคลแต่ละกลุ่ม การศึกษานอกระบบได้กล่าวถึงการแบ่งระดับไว้ในมาตรา 16 วรรคท้าย ว่าเป็นไปตามที่กำหนดในกฎกระทรวง ทั้งนี้ กฎกระทรวงว่าด้วยการแบ่งระดับและการเทียบระดับการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย พ.ศ. 2546 ได้กำหนดให้มีการแบ่งระดับเช่นเดียวกันกับการแบ่งระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน และยังได้กำหนดให้การศึกษานอกระบบที่มีระดับเดียวกันกับการศึกษาในระบบให้ถือว่า มีมาตรฐานการศึกษาเท่าเทียมกัน

เมื่อประกาศใช้พระราชบัญญัติส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย พ.ศ. 2551 สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จึงเห็นสมควรพัฒนาหลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 เป็นหลักสูตรที่มีความเหมาะสมสอดคล้องกับสภาพปัญหา และความต้องการของบุคคลที่อยู่นอกระบบโรงเรียน ซึ่งเป็นผู้มีความรู้และประสบการณ์จากการทำงาน และการประกอบอาชีพ โดยการกำหนดสาระการเรียนรู้ มาตรฐานการเรียนรู้ การจัดการเรียนรู้ การวัดและประเมินผล ให้มีความสำคัญกับการพัฒนากลุ่มเป้าหมาย ดานจิตใจ ให้มีคุณธรรม ควบคู่ไปกับการพัฒนาการเรียนรู้ สร้างภูมิคุ้มกัน สามารถจัดการกับองค์ความรู้ ทั้งภูมิปัญญาท้องถิ่น และเทคโนโลยี เพื่อให้ผู้เรียนสามารถปรับตัวอยู่ในสังคมที่มีการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา สร้างภูมิคุ้มกันตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง รวมทั้งคำนึงถึงธรรมชาติการเรียนรู้ของผู้ที่อยู่นอกระบบ และสอดคล้องกับสภาพ เศรษฐกิจ สังคม การเมือง การปกครอง ความเจริญก้าวหน้าของเทคโนโลยีและการสื่อสาร

หลักการ

หลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กำหนดหลักการไว้ดังนี้

1. เป็นหลักสูตรที่มีโครงสร้างยืดหยุ่นด้านสาระการเรียนรู้ เวลาเรียน และการจัดการเรียนรู้ โดยเน้นการบูรณาการเนื้อหาให้สอดคล้องกับวิถีชีวิต ความแตกต่างของบุคคล และชุมชน สังคม
2. ส่งเสริมให้มีการเทียบโอนผลการเรียนจากการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย
3. ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้พัฒนาและเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต โดยตระหนักว่าผู้เรียนมีความสำคัญ สามารถพัฒนาตนเองได้ตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ
4. ส่งเสริมให้ภาคีเครือข่ายมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา

จุดหมาย

หลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 มุ่งพัฒนาให้ผู้เรียนมีคุณธรรม จริยธรรม มีสติปัญญา มีคุณภาพชีวิตที่ดี มีศักยภาพในการประกอบอาชีพ และการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง ซึ่งเป็นคุณลักษณะอันพึงประสงค์ที่ต้องการ จึงกำหนดจุดหมายดังต่อไปนี้

1. มีคุณธรรม จริยธรรม ค่านิยมที่ดีงาม และสามารถอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างสันติสุข
2. มีความรู้พื้นฐานสำหรับการดำรงชีวิต และการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง
3. มีความสามารถในการประกอบสัมมาอาชีพ ให้สอดคล้องกับความสนใจ ความถนัด และตามทันความเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง
4. มีทักษะการดำเนินชีวิตที่ดี และสามารถจัดการกับชีวิต ชุมชน สังคม ได้อย่างมีความสุข ตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง
5. มีความเข้าใจประวัติศาสตร์ชาติไทย ภูมิใจในความเป็นไทย โดยเฉพาะภาษา ศิลปะ วัฒนธรรม ประเพณี กีฬา ภูมิปัญญาไทย ความเป็นพลเมืองดี ปฏิบัติตนตามหลักธรรมของศาสนา ยึดมั่นในวิถีชีวิต และการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข
6. มีจิตสำนึกในการอนุรักษ์ และพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
7. เป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ มีทักษะในการแสวงหาความรู้ สามารถเข้าถึงแหล่งเรียนรู้ และบูรณาการความรู้มาใช้ในการพัฒนาตนเอง ครอบครัว ชุมชน สังคม และประเทศชาติ

กลุ่มเป้าหมาย

ประชาชนทั่วไปที่ไม่ได้อยู่ในระบบโรงเรียน

โครงสร้าง

เพื่อให้การจัดการศึกษาเป็นไปตามหลักการ จุดหมาย และมาตรฐานการเรียนรู้ ที่กำหนดไว้ ให้สถานศึกษาและภาคีเครือข่ายมีแนวปฏิบัติในการจัดหลักสูตรสถานศึกษา จึงได้กำหนดโครงสร้างของหลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ไว้ดังนี้

1. ระดับการศึกษา

ระดับการศึกษา แบ่งออกเป็น 3 ระดับ ดังนี้คือ

- 1.1 ระดับประถมศึกษา
- 1.2 ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น
- 1.3 ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย

2. สาระการเรียนรู้

สาระการเรียนรู้ประกอบด้วย 5 สาระ ดังนี้

2.1 สาระทักษะการเรียนรู้ เป็นสาระเกี่ยวกับการเรียนรู้ด้วยตนเอง การใช้แหล่งเรียนรู้ การจัดการความรู้ การคิดเป็น และการวิจัยอย่างง่าย

2.2 สาระความรู้พื้นฐาน เป็นสาระเกี่ยวกับภาษาและการสื่อสาร คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี

2.3 สาระการประกอบอาชีพ เป็นสาระเกี่ยวกับการมองเห็นช่องทาง และการตัดสินใจ ประกอบอาชีพ ทักษะในอาชีพ การจัดการอาชีพอย่างมีคุณธรรม และการพัฒนาอาชีพให้มีความมั่นคง

2.4 สาระทักษะการดำเนินชีวิต เป็นสาระเกี่ยวกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง สุขภาพอนามัยและความปลอดภัยในการดำเนินชีวิต ศิลปะและสุนทรียภาพ

2.5 สาระการพัฒนาสังคม เป็นสาระเกี่ยวกับภูมิศาสตร์ ประวัติศาสตร์ เศรษฐศาสตร์ การเมือง การปกครอง ศาสนา วัฒนธรรม ประเพณี หน้าที่พลเมือง และการพัฒนาตนเอง ครอบครัว ชุมชน สังคม

3. กิจกรรมพัฒนาคุณภาพชีวิต

กิจกรรมพัฒนาคุณภาพชีวิตเป็นกิจกรรมที่จัดขึ้นเพื่อให้ผู้เรียนพัฒนาตนเอง ครอบครัว ชุมชน สังคม

4. มาตรฐานการเรียนรู้

หลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กำหนด มาตรฐานการเรียนรู้ ตามสาระการเรียนรู้ทั้ง 5 สาระ ที่เป็นข้อกำหนดคุณภาพของผู้เรียน ดังนี้

4.1 มาตรฐานการเรียนรู้การศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน เป็นมาตรฐานการเรียนรู้ในแต่ละสาระการเรียนรู้ เมื่อผู้เรียนเรียนจบหลักสูตร การศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551

4.2 มาตรฐานการเรียนรู้ระดับ เป็นมาตรฐานการเรียนรู้ในแต่ละสาระการเรียนรู้ เมื่อผู้เรียนเรียนจบในแต่ละระดับ ตามหลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551

5. เวลาเรียน

ในแต่ละระดับใช้เวลาเรียน 4 ภาคเรียน ยกเว้นกรณีที่มีการเทียบโอนผลการเรียน ทั้งนี้ ผู้เรียนต้องลงทะเบียนเรียนในสถานศึกษาอย่างน้อย 1 ภาคเรียน

6. หน่วยกิต

ใช้เวลาเรียน 40 ชั่วโมง มีค่าเท่ากับ 1 หน่วยกิต

โครงสร้างหลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551

ที่	สาระการเรียนรู้	จำนวนหน่วยกิต					
		ประถมศึกษา		มัธยมศึกษาตอนต้น		มัธยมศึกษาตอนปลาย	
		วิชาบังคับ	วิชาเลือก	วิชาบังคับ	วิชาเลือก	วิชาบังคับ	วิชาเลือก
1	ทักษะการเรียนรู้	5		5		5	
2	ความรู้พื้นฐาน	12		16		20	
3	การประกอบอาชีพ	8		8		8	
4	ทักษะการดำเนินชีวิต	5		5		5	
5	การพัฒนาสังคม	6		6		6	
รวม		36	12	40	16	44	32
		48 หน่วยกิต		56 หน่วยกิต		76 หน่วยกิต	
กิจกรรมพัฒนาคุณภาพชีวิต		100 ชั่วโมง		100 ชั่วโมง		100 ชั่วโมง	

หมายเหตุ วิชาเลือกในแต่ละระดับ สถานศึกษาต้องจัดให้ผู้เรียน เรียนรู้จากการทำโครงการ จำนวนอย่างน้อย 3 หน่วยกิต

หลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ประกอบด้วย

1. สาระการเรียนรู้ 5 สาระ คือ ทักษะการเรียนรู้ ความรู้พื้นฐาน การประกอบอาชีพ ทักษะการดำเนินชีวิต และการพัฒนาสังคม

2. จำนวนหน่วยกิตในแต่ละระดับ ดังนี้

2.1 ระดับประถมศึกษา ไม่น้อยกว่า 48 หน่วยกิต

แบ่งเป็นวิชาบังคับ 36 หน่วยกิต และวิชาเลือกไม่น้อยกว่า 12 หน่วยกิต

2.2 ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ไม่น้อยกว่า 56 หน่วยกิต

แบ่งเป็นวิชาบังคับ 40 หน่วยกิต และวิชาเลือกไม่น้อยกว่า 16 หน่วยกิต

2.3 ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ไม่น้อยกว่า 76 หน่วยกิต

แบ่งเป็นวิชาบังคับ 44 หน่วยกิต และวิชาเลือกไม่น้อยกว่า 32 หน่วยกิต

3. ผู้เรียนต้องทำกิจกรรมพัฒนาคุณภาพชีวิตระดับละไม่น้อยกว่า 100 ชั่วโมง

การจัดหลักสูตร

หลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ที่สถานศึกษา นำไปใช้จัดการเรียนรู้นั้น ประกอบด้วยสาระการเรียนรู้ 5 สาระ คือ ทักษะการเรียนรู้ ความรู้พื้นฐาน การประกอบอาชีพ ทักษะการดำเนินชีวิต และการพัฒนาสังคม โดยโครงสร้างหลักสูตรได้กำหนด จำนวนหน่วยกิตในแต่ละระดับ ทั้งวิชาบังคับและวิชาเลือก ซึ่งผู้เรียนทุกคนต้องเรียนวิชาบังคับ ตามที่กำหนด สำหรับวิชาเลือกให้ผู้เรียนเลือกเรียนได้ ตามแผนการเรียนรู้อย่างบุคคล และ/หรือ กลุ่ม โดยเลือกเรียนในสาระการเรียนรู้ใดสาระการเรียนรู้หนึ่ง หรือหลายสาระการเรียนรู้ ให้ครบ จำนวนหน่วยกิตตามโครงสร้างหลักสูตรในแต่ละระดับ ตามความต้องการของผู้เรียน

การจัดการศึกษาสำหรับกลุ่มเป้าหมายเฉพาะ

การจัดการศึกษาสำหรับกลุ่มเป้าหมายเฉพาะ เช่น ผู้บกพร่องในด้านต่าง ๆ ผู้มีความสามารถพิเศษ การศึกษาทางเลือกที่จัดโดยครอบครัวและองค์กรต่าง ๆ การจัดการศึกษาดังกล่าว สถานศึกษาสามารถปรับมาตรฐานการเรียนรู้ในหลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ได้ตามความเหมาะสม

สาระและมาตรฐานการเรียนรู้

สาระและมาตรฐานการเรียนรู้ตามหลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ประกอบด้วยสาระและมาตรฐานการเรียนรู้ ดังนี้

1. สาระทักษะการเรียนรู้ ประกอบด้วย 5 มาตรฐาน ดังนี้

- มาตรฐานที่ 1.1 มีความรู้ ความเข้าใจ ทักษะ และเจตคติที่ดีต่อการเรียนรู้ด้วยตนเอง
- มาตรฐานที่ 1.2 มีความรู้ ความเข้าใจ ทักษะและเจตคติที่ดีต่อการใช้แหล่งเรียนรู้
- มาตรฐานที่ 1.3 มีความรู้ ความเข้าใจ ทักษะและเจตคติที่ดีต่อการจัดการความรู้
- มาตรฐานที่ 1.4 มีความรู้ ความเข้าใจ ทักษะและเจตคติที่ดีต่อการคิดเป็น
- มาตรฐานที่ 1.5 มีความรู้ ความเข้าใจ ทักษะและเจตคติที่ดีต่อการวิจัยอย่างง่าย

2. สาระความรู้พื้นฐาน ประกอบด้วย 2 มาตรฐาน ดังนี้

- มาตรฐานที่ 2.1 มีความรู้ ความเข้าใจ และทักษะพื้นฐานเกี่ยวกับภาษาและการสื่อสาร
- มาตรฐานที่ 2.2 มีความรู้ ความเข้าใจ และทักษะพื้นฐานเกี่ยวกับคณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี

3. **สาระการประกอบอาชีพ** ประกอบด้วย 4 มาตรฐาน ดังนี้
- มาตรฐานที่ 3.1 มีความรู้ ความเข้าใจ และเจตคติที่ดีในงานอาชีพ มองเห็นช่องทาง และตัดสินใจประกอบอาชีพได้ตามความต้องการ และศักยภาพของตนเอง
- มาตรฐานที่ 3.2 มีความรู้ ความเข้าใจ ทักษะในอาชีพที่ตัดสินใจเลือก
- มาตรฐานที่ 3.3 มีความรู้ ความเข้าใจ ในการจัดการอาชีพอย่างมีคุณธรรม
- มาตรฐานที่ 3.4 มีความรู้ ความเข้าใจ ในการพัฒนาอาชีพให้มีความมั่นคง
4. **สาระทักษะการดำเนินชีวิต** ประกอบด้วย 3 มาตรฐาน ดังนี้
- มาตรฐานที่ 4.1 มีความรู้ ความเข้าใจ เจตคติที่ดีเกี่ยวกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง และสามารถประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิตได้อย่างเหมาะสม
- มาตรฐานที่ 4.2 มีความรู้ ความเข้าใจ ทักษะและเจตคติที่ดีเกี่ยวกับการดูแล ส่งเสริม สุขภาพอนามัย และความปลอดภัยในการดำเนินชีวิต
- มาตรฐานที่ 4.3 มีความรู้ ความเข้าใจ และเจตคติที่ดีเกี่ยวกับศิลปะและสุนทรียภาพ
5. **สาระการพัฒนาสังคม** ประกอบด้วย 4 มาตรฐาน ดังนี้
- มาตรฐานที่ 5.1 มีความรู้ ความเข้าใจ และตระหนักถึงความสำคัญเกี่ยวกับภูมิศาสตร์ ประวัติศาสตร์ เศรษฐศาสตร์ การเมือง การปกครอง สามารถนำมาปรับใช้ในการดำรงชีวิต
- มาตรฐานที่ 5.2 มีความรู้ ความเข้าใจ เห็นคุณค่า และสืบทอดศาสนา วัฒนธรรม ประเพณี เพื่อการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข
- มาตรฐานที่ 5.3 ปฏิบัติตนเป็นพลเมืองดีตามวิถีประชาธิปไตย มีจิตสาธารณะ เพื่อความสงบสุขของสังคม
- มาตรฐานที่ 5.4 มีความรู้ ความเข้าใจ เห็นความสำคัญของหลักการพัฒนา และสามารถพัฒนาตนเอง ครอบครัว ชุมชน/สังคม

หมายเหตุ สาระการเรียนรู้ความรู้พื้นฐาน มาตรฐานที่ 2.1 มีความรู้ความเข้าใจทักษะพื้นฐานเกี่ยวกับภาษาและการสื่อสาร ซึ่งภาษาในมาตรฐานนี้หมายถึง ภาษาไทย และภาษาต่างประเทศ

วิธีการจัดการเรียนรู้

การศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานมีวิธีการจัดการเรียนรู้ที่หลากหลาย ได้แก่

1. การเรียนรู้ด้วยตนเอง เป็นวิธีการจัดการเรียนรู้ที่ผู้เรียนกำหนดแผนการเรียนรู้ของตนเอง ตามรายวิชาที่ลงทะเบียนเรียน โดยมีครูเป็นที่ปรึกษาและให้คำแนะนำในการศึกษาหาความรู้ด้วยตนเองจากภูมิปัญญา วัสดุ และสื่อต่าง ๆ

2. การเรียนรู้แบบพบกลุ่ม เป็นวิธีการจัดการเรียนรู้ที่กำหนดให้ผู้เรียนมาพบกัน โดยมีครูเป็นผู้ดำเนินการให้เกิดกระบวนการกลุ่ม เพื่อให้มีการอภิปรายแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และหาข้อสรุปร่วมกัน

3. การเรียนรู้แบบทางไกล เป็นวิธีการจัดการเรียนรู้จากสื่อต่าง ๆ โดยที่ผู้เรียนและครูจะสื่อสารกันทางสื่ออิเล็กทรอนิกส์เป็นส่วนใหญ่ หรือถ้ามีความจำเป็นอาจพบกันเป็นครั้งคราว

4. การเรียนรู้แบบชั้นเรียน เป็นวิธีการจัดการเรียนรู้ที่สถานศึกษากำหนดรายวิชา เวลาเรียน และสถานที่ ที่ชัดเจน ซึ่งวิธีการจัดการเรียนรู้นี้เหมาะสำหรับผู้เรียนที่มีเวลามาเข้าชั้นเรียน

5. การเรียนรู้ตามอัธยาศัย เป็นวิธีการจัดการเรียนรู้ที่ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้ตามความต้องการ และความสนใจ จากสื่อเอกสาร สื่ออิเล็กทรอนิกส์ หรือจากการฝึกปฏิบัติตามแหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ แลวนำความรู้และประสบการณ์มาเทียบโอนเข้าสู่หลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551

6. การเรียนรู้จากการทำโครงการ เป็นวิธีการจัดการเรียนรู้ที่ผู้เรียนกำหนดเรื่องโดยสมัครใจ ตามความสนใจ ความต้องการ หรือสภาพปัญหา ที่จะนำไปสู่การศึกษา ค้นคว้า ทดลอง ลงมือปฏิบัติจริง และมีการสรุปผลการดำเนินงานตามโครงการ โดยมีครูเป็นผู้ให้คำปรึกษา แนะนำ อำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ และกระตุ้นเสริมแรงให้เกิดการเรียนรู้

7. การเรียนรู้รูปแบบอื่น ๆ สถานศึกษาสามารถออกแบบวิธีการจัดการเรียนรู้ในรูปแบบอื่น ๆ ได้ตามความต้องการของผู้เรียน

วิธีการจัดการเรียนรู้ดังกล่าวข้างต้น สถานศึกษาและผู้เรียนร่วมกันกำหนดวิธีเรียน โดยเลือกเรียนวิธีใดวิธีหนึ่ง หรือหลายวิธีก็ได้ขึ้นอยู่กับความยากง่ายของเนื้อหา และสอดคล้องกับวิถีชีวิต และการทำงานของผู้เรียน โดยขณะเดียวกันสถานศึกษาสามารถจัดให้มีการสอนเสริมได้ทุกวิธีเรียน เพื่อเติมเต็มความรู้ให้บรรลุมาตรฐานการเรียนรู้

การจัดกระบวนการเรียนรู้

การจัดกระบวนการเรียนรู้ตามหลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 มุ่งพัฒนาให้ผู้เรียนมีความสามารถในการเรียนรู้ ตามปรัชญาพื้นฐานของการศึกษานอกโรงเรียน “คิดเป็น” โดยเน้นพัฒนาทักษะการแสวงหาความรู้ ประยุกต์ใช้ความรู้

และสร้างองค์ความรู้สำหรับตนเอง และชุมชน สังคม ซึ่งกำหนดรูปแบบการจัดกระบวนการเรียนรู้ ดังนี้

1. กำหนดสภาพปัญหา ความต้องการของผู้เรียน ชุมชน สังคม ให้เชื่อมโยงกับประสบการณ์ และสอดคล้องกับมาตรฐานการเรียนรู้ของหลักสูตร โดยผู้เรียนทำความเข้าใจกับสภาพปัญหา ความต้องการนั้น ๆ แล้วกำหนดเป้าหมายการเรียนรู้ และวางแผนการเรียนรู้ของตนเองเพื่อนำไปสู่ การปฏิบัติต่อไป

2. แสวงหาข้อมูลและจัดการเรียนรู้ที่เชื่อมโยงความรู้ใหม่กับความรู้เดิม โดยศึกษา ค้นคว้า หาความรู้ รวบรวม ข้อมูลของตนเอง ชุมชน สังคม และวิชาการ จากสื่อ และแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย มีการสะท้อนความคิด ระดมความคิดเห็น อภิปราย วิเคราะห์ สังเคราะห์ข้อมูล และสรุปเป็นความรู้

3. ปฏิบัติ โดยให้นำความรู้ที่ได้ไปประยุกต์ใช้ให้สอดคล้องกับสถานการณ์ที่เหมาะสมกับ สังคม และวัฒนธรรม

4. ประเมินผลการเรียนรู้ โดยให้มีการประเมิน ทบทวนแก้ไขข้อบกพร่อง และตรวจสอบ ผลการเรียนรู้ให้บรรลุตามเป้าหมายการเรียนรู้ที่วางไว้

สื่อการเรียนรู้

ในการจัดการเรียนรู้เน้นให้ผู้เรียนแสวงหาความรู้ได้ด้วยตนเอง โดยการใช้สื่อการเรียนรู้ ที่หลากหลาย ได้แก่ สื่อสิ่งพิมพ์ สื่ออิเล็กทรอนิกส์ สื่อบุคคล ภูมิปัญญา แหล่งเรียนรู้ที่มีอยู่ในท้องถิ่น ชุมชน และแหล่งเรียนรู้อื่น ๆ ผู้เรียน ครู สามารถพัฒนาสื่อการเรียนรู้ขึ้นเอง หรือนำสื่อต่าง ๆ ที่มีอยู่ ใกล้ตัว และข้อมูลสารสนเทศที่เกี่ยวข้องมาใช้ในการเรียนรู้ โดยใช้วิจารณญาณในการเลือกใช้ สื่อต่าง ๆ ซึ่งจะช่วยส่งเสริมให้การเรียนรู้เป็นไปอย่างมีคุณค่า น่าสนใจ ชวนคิด ชวนติดตาม เข้าใจง่าย เป็นการกระตุ้นให้ผู้เรียนรู้จักวิธีการแสวงหาความรู้ เกิดการเรียนรู้อย่างกว้างขวาง ลึกซึ้ง และต่อเนื่องตลอดเวลา

การเทียบโอน

สถานศึกษาต้องจัดให้มีการเทียบโอนผลการเรียนหรือเทียบโอนความรู้และประสบการณ์ ของผู้เรียน ให้เป็นส่วนหนึ่งของผลการเรียนตามหลักสูตรการศึกษาอนกระบบระดับการศึกษา ขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 โดยสถานศึกษาต้องจัดทำระเบียบหรือแนวปฏิบัติการเทียบโอน ให้สอดคล้องกับแนวทางการเทียบโอนที่สำนักงาน กศน. กำหนด

การวัดและประเมินผลการเรียน

การวัดและประเมินผลการเรียน เป็นกระบวนการที่ให้ได้มาซึ่งข้อมูลสารสนเทศที่แสดงถึง การพัฒนา ความก้าวหน้า ความสำเร็จ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียน และข้อมูลที่จะเป็น ประโยชน์ต่อการส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการพัฒนาและเรียนรู้ได้เต็มศักยภาพ เกิดทักษะกระบวนการ และค่านิยมที่พึงประสงค์ ซึ่งสถานศึกษาในฐานะเป็นผู้รับผิดชอบการจัดการศึกษา จะต้องจัดทำ ระเบียบ และแนวปฏิบัติในการวัดและประเมินผลการเรียนของสถานศึกษา เพื่อให้บุคลากร ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่ายถือปฏิบัติร่วมกัน และเป็นไปในมาตรฐานเดียวกัน

1. การวัดและประเมินผลรายวิชา เป็นการประเมินผลการเรียนรายวิชา สถานศึกษาต้อง ดำเนินการควบคู่ไปกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของผู้เรียน เพื่อให้ทราบว่าผู้เรียนมีความก้าวหน้า ทั้งด้านความรู้ ทักษะ กระบวนการ คุณธรรม และค่านิยมอันพึงประสงค์ อันเป็นผลเนื่องมาจาก การจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพียงใด และต้องมีการประเมินผลรวม เพื่อทราบว่าผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ ทางการเรียนรู้บรรลุตามมาตรฐานการเรียนรู้หรือไม่อย่างไร ดังนั้น การวัดและประเมินผลจึงต้อง ใช้เครื่องมือ และวิธีการที่หลากหลายให้สอดคล้องกับสาระและมาตรฐานการเรียนรู้ และผลการเรียนรู้ ที่คาดหวัง

2. การประเมินกิจกรรมพัฒนาคุณภาพชีวิต เป็นการประเมินสิ่งที่ผู้เรียนปฏิบัติ เพื่อการ พัฒนาตนเอง ครอบครัว ชุมชน สังคม โดยพิจารณาทั้งเวลาการเข้าร่วมกิจกรรม การปฏิบัติกิจกรรม และผลจากการปฏิบัติกิจกรรมของผู้เรียน ตามเกณฑ์ที่สถานศึกษากำหนด

3. การประเมินคุณธรรม เป็นการประเมินสิ่งที่ต้องการปลูกฝังในตัวผู้เรียน โดยประเมิน จากกิจกรรมการเรียนรู้ทั้งด้านพัฒนาตน การพัฒนางาน การอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างมีความสุข การพัฒนาคุณภาพชีวิต การเข้าร่วมกิจกรรม การเรียนรู้ในรายวิชาต่าง ๆ และกิจกรรมในลักษณะอื่น ๆ ที่สถานศึกษาจัดขึ้น เพื่อเสริมสร้างคุณธรรมให้เกิดขึ้นกับผู้เรียน

4. การประเมินคุณภาพการศึกษานอกระบบระดับชาติ สถานศึกษาต้องจัดให้ผู้เรียนเข้ารับ การประเมินคุณภาพการศึกษานอกระบบระดับชาติ ในภาคเรียนสุดท้ายของทุกระดับการศึกษา ในสาระการเรียนรู้ ที่สำนักงาน กศน. กำหนดการประเมินคุณภาพการศึกษานอกระบบระดับชาติ มีวัตถุประสงค์เพื่อทราบผลการเรียนของผู้เรียนสำหรับนำไปใช้ในการวางแผนปรับปรุง และพัฒนาคุณภาพการศึกษานอกระบบต่อไป การประเมินดังกล่าว ไม่มีผลต่อการได้หรือตก ของผู้เรียน

การจบหลักสูตร

ผู้จบการศึกษาตามหลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ในแต่ละระดับการศึกษา ต้องผ่านเกณฑ์การจบหลักสูตร ดังนี้

1. ผ่านการประเมิน และได้รับการตัดสินผลการเรียนตามเกณฑ์ที่สถานศึกษากำหนด ทั้ง 5 สาระการเรียนรู้ และได้ตามจำนวนหน่วยกิตที่กำหนดตามโครงสร้างหลักสูตร
2. ผ่านกระบวนการประเมินกิจกรรมพัฒนาคุณภาพชีวิต ไม่น้อยกว่า 100 ชั่วโมง
3. ผ่านกระบวนการประเมินคุณธรรม
4. เข้ารับการประเมินคุณภาพการศึกษานอกระบบระดับชาติ

เอกสารหลักฐานการศึกษา

เอกสารหลักฐานการศึกษาให้เป็นที่ระบวงศึกษาธิการกำหนด สถานศึกษาทุกแห่ง ต้องใช้เอกสารหลักฐานการศึกษาเหมือนกัน เพื่อประโยชน์ในการสื่อความเข้าใจที่ตรงกัน และการส่งต่อ ได้แก่

1. ระเบียบแสดงผลการเรียน
2. หลักฐานแสดงวุฒิการศึกษา (ประกาศนียบัตร)
3. แบบรายงานผู้สำเร็จการศึกษา

เอกสารหลักฐานการศึกษาอื่นๆ สถานศึกษาต้องพิจารณาจัดทำเพื่อใช้ประกอบการจัดการศึกษาตามหลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ตามที่เห็นสมควร เช่น แบบประเมินผลกิจกรรมพัฒนาคุณภาพชีวิต

การบริหารหลักสูตร

สถานศึกษาที่จะนำหลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ไปใช้ ควรดำเนินงาน ดังนี้

1. วางแผน สถานศึกษาชี้แจง สร้างความเข้าใจให้บุคลากรที่เกี่ยวข้อง และร่วมกันวางแผนการดำเนินงาน โดยสำรวจกลุ่มเป้าหมาย ภาศึหรือข่ายที่จะร่วมจัดการศึกษา วางแผนเกี่ยวกับบุคลากรงบประมาณ หลักสูตร เอกสาร สื่อ อุปกรณ์ทางการศึกษา และขอความเห็นชอบจากคณะกรรมการสถานศึกษา
2. อบรมครู สถานศึกษาจัดให้มีการอบรมครูเพื่อให้มีความรู้ ความเข้าใจ เกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา การจัดการเรียนรู้ การวัดและประเมินผล และอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

3. ประชาสัมพันธ์ สถานศึกษาดำเนินการประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับการจัดการศึกษาตามหลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ให้กับประชาชนทั่วไปได้รับทราบข่าวสาร ข้อมูลอย่างต่อเนื่อง โดยใช้สื่อที่หลากหลาย

4. ประสานความร่วมมือกับภาคีเครือข่าย ให้สถานศึกษาประสานงาน ชี้แจง ทำความเข้าใจกับภาคีเครือข่าย เพื่อร่วมกันส่งเสริม สนับสนุนการจัดและพัฒนาคุณภาพการศึกษา

5. รับสมัครและขึ้นทะเบียนผู้เรียน สถานศึกษาและหรือภาคีเครือข่าย ดำเนินการรับสมัครและขึ้นทะเบียนผู้เรียน ตามหลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551

6. แนะนำการเรียน เมื่อรับสมัครผู้เรียนแล้ว สถานศึกษาจัดให้ผู้เรียนได้รับการแนะนำเกี่ยวกับกระบวนการเรียนรู้ตามหลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551

7. เทียบโอน สถานศึกษาจัดให้มีการเทียบโอนผลการเรียน หรือ เทียบโอนความรู้ และประสบการณ์

8. วางแผนการเรียน สถานศึกษาและผู้เรียนร่วมกันจัดทำแผนการเรียนให้สอดคล้องกับศักยภาพ ความต้องการ ความจำเป็นในการศึกษา และการดำเนินชีวิตของผู้เรียนแต่ละบุคคล/กลุ่ม เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนา ติดตาม และประเมินผู้เรียน

9. ลงทะเบียนเรียน สถานศึกษาจัดให้ผู้เรียนลงทะเบียนเรียนตามแผนการเรียนรายบุคคล/กลุ่ม โดยให้ลงทะเบียนเรียนเป็นรายวิชา

10. จัดการเรียนรู้ตามแผนการเรียน ให้สถานศึกษาดำเนินการจัดการเรียนรู้โดยเน้นให้บรรลุวัตถุประสงค์ตามแผนการเรียนตามปรัชญาและหลักการการศึกษานอกโรงเรียน

11. วัดและประเมินผลการเรียน ให้สถานศึกษาร่วมกับคณะกรรมการสถานศึกษาและผู้เกี่ยวข้อง ดำเนินการจัดทำระเบียบ/แนวปฏิบัติในการวัดและประเมินผล ให้สอดคล้องกับแนวทางการวัดและประเมินผลที่สำนักงาน กศน. กำหนด

12. จบหลักสูตร การจบหลักสูตรให้เป็นไปตามที่กำหนดไว้ในหลักสูตร

ภาคผนวก

นิยามศัพท์

การศึกษา (Education) หมายถึง กระบวนการเรียนรู้เพื่อความเจริญงอกงามของบุคคล และสังคม โดยการถ่ายทอดความรู้ การฝึก การอบรม การสืบสานทางวัฒนธรรม การสร้างสรรค์ จรรโลงความก้าวหน้าทางวิชาการ การสร้างองค์ความรู้ อันเกิดจากการจัดสภาพแวดล้อม สังคม การเรียนรู้ และปัจจัยเกื้อหนุนให้บุคคลเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต

หลักสูตร (Curriculum) หมายถึง การประมวลความรู้และประสบการณ์ที่จัดขึ้น เพื่อพัฒนา ผู้เรียนให้มีความรู้ ความสามารถ ทักษะ และคุณลักษณะตามที่กำหนดไว้ หลักสูตรจึงเป็น เสมือนแผนที่กำหนดทิศทางในการพัฒนาผู้เรียนไปสู่มาตรฐานการเรียนรู้ ซึ่งเป็นเป้าหมาย และมีการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ เพื่อให้ทราบความก้าวหน้าของผู้เรียนในการพัฒนา ไปสู่มาตรฐานที่กำหนด

การศึกษาขั้นพื้นฐาน (Basic Education) หมายถึง การศึกษาก่อนระดับอุดมศึกษา

การศึกษาตลอดชีวิต (Life Long Education) หมายถึง การศึกษาที่เกิดจากการผสมผสาน ระหว่างการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย เพื่อให้ผู้เรียนสามารถ พัฒนาคุณภาพชีวิตได้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต

มาตรฐานการศึกษา (Educational Standard) หมายถึง ข้อกำหนดเกี่ยวกับคุณลักษณะ คุณภาพ ที่พึงประสงค์และมาตรฐานที่ต้องการให้เกิดขึ้นในสถานศึกษาทุกแห่ง และเพื่อใช้เป็นหลัก ในการเทียบเคียงสำหรับการส่งเสริม กำกับดูแล การตรวจสอบ การประเมินผล และการประกัน คุณภาพทางการศึกษา

หลักสูตรสถานศึกษา (School-Based Curriculum) หมายถึง แผนหรือแนวทางในการ จัดการเรียนรู้ ซึ่งจัดทำโดยคณะบุคคลของสถานศึกษา และผู้เกี่ยวข้อง เพื่อพัฒนาผู้เรียน และชุมชน สังคมให้มีคุณภาพตามมาตรฐานการเรียนรู้ และส่งเสริมให้ผู้เรียนรู้จักตนเอง มีชีวิตอยู่ในชุมชน สังคมอย่างมีความสุข ซึ่งต้องไม่ขัดต่อความมั่นคงของชาติ และสิทธิมนุษยชน

ภาคีเครือข่าย (Net Work Party) หมายถึง บุคคล ครอบครัวยุ วัยรุ่น ชุมชน องค์กร ปกครองส่วนท้องถิ่น องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และองค์กรอื่น รวมทั้งสถานศึกษาอื่นที่มีได้สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ที่มีส่วนร่วม หรือ มีวัตถุประสงค์ในการดำเนินงานการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย

คุณลักษณะอันพึงประสงค์ (Desired Characteristics) หมายถึง คุณภาพของผู้เรียนด้าน คุณธรรม จริยธรรม ค่านิยม ที่สถานศึกษากำหนดขึ้นเพิ่มเติมจากที่กำหนดไว้ในมาตรฐานการเรียนรู้ ของกลุ่มสาระต่าง ๆ โดยอาจพิจารณาจากสภาพปัญหาของชุมชน สังคม และสภาพการเปลี่ยนแปลง

สาระการเรียนรู้ (Strands) หมายถึง องค์ความรู้ ทักษะกระบวนการ และคุณลักษณะสำคัญรวมไว้ในมาตรฐานการเรียนรู้ ซึ่งผู้เรียนต้องรู้และปฏิบัติได้

หน่วยกิต (Credit) หมายถึง คำนวณที่กำหนดให้ในการเรียนแต่ละรายวิชา โดยคิดจากระยะเวลาที่ใช้ในการเรียนรู้เพื่อบรรลุมาตรฐานหรือผลการเรียนรู้ที่คาดหวังที่ตั้งไว้สำหรับ รายวิชานั้น โดยใช้เวลาเรียนไม่น้อยกว่า 40 ชั่วโมง มีค่าเท่ากับ 1 หน่วยกิต

แผนการจัดการเรียนรู้ (Lesson Plan) หมายถึง แผนหรือแนวทางการจัดการเรียนรู้ ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของหน่วยการเรียนรู้ เมื่อดำเนินการเรียนรู้ครบทุกแผนของแต่ละหน่วยการเรียนรู้ ผู้เรียนจะได้พัฒนาคุณภาพบรรลุตามมาตรฐานที่กำหนดเป็นเป้าหมายของแต่ละหน่วยการเรียนรู้

วิธีการเรียนรู้ (Learning Styles) หมายถึง รูปแบบหรือวิธีการที่ผู้เรียนใช้ในการแสวงหาความรู้ สร้างความเข้าใจหรือมีปฏิภิกิริยาสนองตอบต่อสิ่งต่าง ๆ ในสภาพแวดล้อมหรือสถานการณ์ของการเรียนรู้ ผู้เรียนแต่ละคนอาจใช้วิธีการแตกต่างกันไปเพื่อช่วยให้เกิดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ ทั้งนี้ ขึ้นอยู่กับความสนใจ ความถนัด ภูมิหลังค่านิยม วัฒนธรรม หรือพัฒนาการของแต่ละบุคคล

สื่อการเรียนรู้ (Learning Materials) หมายถึง สื่อที่ช่วยกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดความสนใจ มีความเข้าใจ เกิดการเรียนรู้และช่วยส่งเสริมให้การเรียนรู้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ สื่อการเรียนรู้มีหลายรูปแบบ เช่น สื่อสิ่งพิมพ์ สื่อเทคโนโลยี สื่อธรรมชาติ การเลือกสื่อที่ใช้ในการเรียนรู้ ควรคำนึงถึงความน่าสนใจ ชวนคิด ชวนติดตามเป็นสื่อที่เข้าใจง่าย กระตุ้นให้ผู้เรียนรู้จักวิธีแสวงหาความรู้ และที่สำคัญ คือ สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการเรียน วิธีการเรียนรู้ของผู้เรียน และความแตกต่างระหว่างบุคคล

ทักษะการเรียนรู้ (Learning Skills) หมายถึง เครื่องมือที่มนุษย์ต้องใช้ในการดำรงชีวิต ต้องมีการคิด การตัดสินใจ การเลือกแก้ปัญหา เป็นการคิดหาคำตอบ และปฏิบัติอย่างดีที่สุดสำหรับตนเอง และใช้เป็นเครื่องมือในการเรียนรู้ ความเปลี่ยนแปลง ความก้าวหน้าทางวิชาการต่าง ๆ เพื่อให้มนุษย์ได้ปรับตนเองให้ทันกับความเปลี่ยนแปลงและความก้าวหน้า

การเรียนรู้ด้วยตนเอง (Self-Directed Learning) หมายถึง การเรียนรู้ด้วยความตั้งใจของผู้เรียน ซึ่งมีความปรารถนาจะรู้ในเรื่องนั้น ผู้เรียนจึงคิดหาวิธีการเรียนรู้ด้วยวิธีการต่าง ๆ จนถึงประเมินความก้าวหน้าในการเรียนรู้ของตนเอง โดยจะดำเนินการด้วยตนเองหรือร่วมมือช่วยเหลือกับผู้อื่นหรือไม่ก็ได้

คิดเป็น (Khit-Pen) หมายถึง กระบวนการที่คนเรานำมาใช้ในการตัดสินใจ โดยต้องแสวงหาข้อมูลของตนเอง ข้อมูลของสภาพแวดล้อมในชุมชนและสังคม และข้อมูลทางหลักวิชาการ แล้วนำมาวิเคราะห์หาทางเลือกในการตัดสินใจที่เหมาะสม มีความพอดีระหว่างตนเองและสังคม

หรือ **คิดเป็น** หมายถึง การแสดงศักยภาพของมนุษย์ ในการชี้นำชะตาชีวิตของตัวเอง โดยการพยายามปรับตัวเอง และสิ่งแวดล้อมให้ผสมกลมกลืนกัน ด้วยกระบวนการแก้ปัญหา

ซึ่งประกอบด้วยการพิจารณาข้อมูล 3 ด้าน ได้แก่ ข้อมูลด้านตนเอง ข้อมูลด้านสังคม สิ่งแวดล้อม และด้านวิชาการ เพื่อเป้าหมายที่สำคัญ คือ การมีความสุข

การวิจัยอย่างง่าย (Baby Research) หมายถึง การวิจัยของบุคคลที่ทำการวิจัยเล็ก ๆ เพื่อปรับปรุงและพัฒนางานและการแก้ปัญหาของตนหรือชุมชน

การจัดการความรู้ (Knowledge Management) หมายถึง กระบวนการในการสร้าง และจัดหาความรู้ (Create & Acquisition) มีการจัดการและจัดเก็บความรู้ (Knowledge Organization & Storage) และการกระจายความรู้ (Knowledge Distribution) เพื่อการประยุกต์ความรู้เพื่อการใช้งาน (Knowledge Application) โดยเฉพาะเป็นการใช้เพื่อการตัดสินใจหรือการแข่งขันกันทางธุรกิจ หรือเพื่อเป็นการอนุรักษ์ให้เป็นสินทรัพย์ขององค์กรต่อไป โดยอาจใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ เป็นเครื่องมือในการจัดเก็บและแพร่กระจายความรู้

แหล่งการเรียนรู้ (Learning Resources) หมายถึง สถานที่ หรือแหล่งข้อมูลทั้งในสถานศึกษา และนอกสถานศึกษาที่ผู้เรียนสามารถเข้าไปศึกษา แสวงหาความรู้ ประสบการณ์ เพื่อช่วยพัฒนา ให้เกิดการเรียนรู้อย่างกว้างขวาง ลึกซึ้ง

ค่านิยม (Value) หมายถึง สิ่งที่สังคมถือว่ามีค่าพึงปรารถนา ต้องการให้เป็นเป้าหมาย ของสังคมและปลูกฝังให้สมาชิกของสังคมยึดถือเป็นเป้าหมายในการดำเนินชีวิต

เจตคติ (Attitude) หมายถึง สภาพความรู้ สึกทางด้านจิตใจที่เกิดจากประสบการณ์ และการเรียนรู้ของบุคคลอันเป็นผลทำให้เกิดมีท่าทีหรือมีความคิดเห็น รู้สึกต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งในลักษณะที่ชอบหรือไม่ชอบ เห็นด้วยหรือไม่เห็นด้วย

พื้นฐานการงานอาชีพ (Basic Vocational Education) เป็นการเรียนรู้ที่มุ่งให้ผู้เรียนมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการประกอบอาชีพ ได้แก่ หลักการ วิธีการ ขั้นตอน กระบวนการทำงาน การจัดการและแนวทางในการทำงาน ปัญหาอุปสรรคในการทำงาน ความจำเป็นในการมีคุณธรรม จริยธรรมในการประกอบอาชีพ เพื่อเป็นพื้นฐานในการประกอบอาชีพ

ทักษะชีวิต (Life Skills) หมายถึง คุณลักษณะหรือความสามารถเชิงสังคม จิตวิทยา (Psychosocial Competence) ที่เป็นทักษะภายในที่จะช่วยให้บุคคลสามารถเผชิญสถานการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในชีวิตประจำวันได้อย่างมีประสิทธิภาพ และเตรียมพร้อมสำหรับการปรับตัวในอนาคต สามารถพัฒนาขึ้นได้ด้วยการฝึกและกระทำซ้ำ ๆ ให้เกิดความคล่องแคล่วเคยชิน จนเป็นลักษณะนิสัย ประกอบด้วยทักษะต่าง ๆ ดังนี้ คือ การรู้จักตนเอง เข้าใจตนเองและเห็นคุณค่าของตนเอง การรู้จักคิดอย่างมีวิจารณญาณและคิดสร้างสรรค์ การรู้จักคิด ตัดสินใจและแก้ไขปัญหา การรู้จักแสวงหาและใช้ข้อมูลความรู้ การสื่อสารและการสร้างสัมพันธภาพกับผู้อื่น การจัดการ กับอารมณ์และความเครียด การปรับตัวท่ามกลางการเปลี่ยนแปลง การตั้งเป้าหมาย การวางแผน และดำเนินการตามแผน ความเห็นใจผู้อื่น ความรับผิดชอบต่อสังคม และซาบซึ้งในสิ่งที่ดีงามรอบตัว

ทักษะการดำเนินชีวิต (Skills for Living) หมายถึง ทักษะภายนอกที่สามารถมองเห็นได้ชัดเจนจากการกระทำ หรือจากการปฏิบัติ ซึ่งทักษะดังกล่าวนี้เป็นทักษะที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิตที่จะทำให้มีทักษะเหล่านั้น มีชีวิตที่ดี สามารถดำรงชีพอยู่ในสังคมได้ โดยมีโอกาสที่ดีกว่าผู้ไม่มีทักษะดังกล่าว

การเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ (Student – Centered) หมายถึง การจัดการเรียนรู้ที่ให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมและมีบทบาทสำคัญในกระบวนการเรียนรู้ บทบาทของครูจะเปลี่ยนแปลงจากการเป็นผู้ชี้นำ หรือผู้ถ่ายทอดความรู้ เป็นผู้ช่วยเหลือ อำนวยความสะดวก ส่งเสริม สนับสนุน ผู้เรียนในการแสวงหาความรู้ ลงมือปฏิบัติ และสร้างสรรค์ความรู้ โดยใช้วิธีการต่าง ๆ ที่หลากหลาย ทั้งนี้ โดยคำนึงถึงความถนัด ความสนใจ และความแตกต่างระหว่างบุคคล

การวัดและประเมินผล (Assessment and Evaluation) เป็นกระบวนการเก็บรวบรวมข้อมูล ร่องรอย หลักฐานที่แสดงให้เห็นถึงพัฒนาการ ความก้าวหน้า และความสำเร็จทางการเรียนของผู้เรียนอย่างเป็นระบบ เพื่อเป็นประโยชน์ต่อการส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการพัฒนา และเรียนรู้ได้อย่างเต็มตามศักยภาพ

การเทียบโอน (Credit Transfer) หมายถึง การนำความรู้ ทักษะ และประสบการณ์ที่ได้จากการศึกษาในรูปแบบต่าง ๆ หรือจากการประกอบอาชีพมาเทียบเป็นผลการเรียนของหลักสูตรใดหลักสูตรหนึ่ง ทั้งนี้การเทียบโอนสามารถทำได้ทั้งจากการศึกษารูปแบบเดียวกัน หรือระหว่างการศึกษารูปแบบต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็ผลการศึกษาจากสถานศึกษาเดียวกันหรือต่างสถานศึกษารวมทั้งจากการเรียนนอกระบบ ตามอัธยาศัย การฝึกอาชีพ หรือจากประสบการณ์การทำงาน

การบริหารหลักสูตร (Curriculum Management) หมายถึง การนำหลักสูตรไปใช้อย่างเป็นระบบ เริ่มตั้งแต่การวางแผนทั่วไป การจัดทำแผนด้านวิชาการ การกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา การดำเนินงานตามแผน การนำหลักสูตรไปใช้จะประสบความสำเร็จหรือล้มเหลวขึ้นอยู่กับการบริหารจัดการหลักสูตรด้วย

จิตสำนึก (Awareness) หมายถึง การรับรู้ การรู้ตัว รู้สึกตัว เป็นระดับที่รู้สึกตัวดีในทางจิตวิทยา หมายถึง สภาวะที่ตื่นอยู่ รู้ได้ เข้าใจได้ สั่งการได้ เจตนาอันเป็นปัจจุบัน ในทางสังคม หมายถึง การรับรู้ในหน้าที่และความรับผิดชอบต่อผู้อื่น ต่อสังคม ต่อสิ่งแวดล้อม เป็นความหมายที่เกี่ยวข้องกับคุณค่าหรือศีลธรรม เช่น วันนี้มีการณรงค์ปลูกจิตสำนึกในเรื่องการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม บ้านเมืองเรามีการโกงกินอย่างไรจิตสำนึก

จิตสาธารณะ (Public Minded) หมายถึง บุคคลที่มีจิตสำนึกทางสังคม มีความรับผิดชอบ และเสียสละเพื่อส่วนรวม เป็นคนใจกว้างเห็นแก่ประโยชน์ผู้อื่น ประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าประโยชน์ส่วนตัว

บูรณาการ (Integration) หมายถึง การจัดการเรียนรู้โดยการนำเนื้อหาที่เป็นหน่วยย่อยหรือทักษะย่อยมาสัมพันธ์กันให้กลมกลืนเป็นองค์รวม มีความครบถ้วนสมบูรณ์ ลักษณะสำคัญของการบูรณาการ

1. การบูรณาการความรู้กับทักษะหรือกระบวนการเรียนรู้
2. การบูรณาการทักษะใหญ่กับทักษะย่อยเป็นกระบวนการเรียนรู้
3. การบูรณาการความรู้กับการปฏิบัติในชีวิตจริงเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิต
4. การบูรณาการระหว่างกลุ่มสาระการเรียนรู้ต่าง ๆ

ภูมิปัญญา (Local Wisdom) หมายถึง ปรัชญาอันเป็นที่มาของความรู้ต่าง ๆ ด้วยเหตุนี้จึงมักกล่าวว่า ภูมิปัญญา หมายถึง ความรู้ต่าง ๆ ที่สืบทอด ถ่ายทอดกันมาตั้งแต่บรรพบุรุษที่คนรุ่นต่อ ๆ มา จนถึงปัจจุบันได้อนุรักษ์ ฟื้นฟู ประยุกต์ รวมถึงสร้างสรรค์ให้เกิดเป็นความรู้ใหม่ในสังคมที่ผสมผสานกันระหว่างความรู้ที่มาจากที่อื่น ๆ ทั่วโลก

คำว่า **ภูมิปัญญาไทย** หมายถึง รากฐานปรัชญาชีวิตของคนไทย อันเป็นที่มาของความรู้ความสามารถต่าง ๆ ที่แสดงออกในวิถีชีวิตของคนไทย ในจารีตประเพณี วัฒนธรรมความเป็นอยู่ อาหาร บ้านเรือน เสื้อผ้า ยารักษาโรค เครื่องมือในการทำมาหากิน ศิลปะการแสดง เครื่องประดับ ตกแต่ง เป็นฐานความคิด ความฝัน ความใฝ่ฝัน และความเป็นคนไทย

คุณธรรม (Virtue) หมายถึง คุณงามความดีด้านกาย วาจา ใจ ที่จะทำให้ผู้ปฏิบัติ และสังคมเกิดความสงบสุข อันได้แก่ หลักธรรมในศาสนาต่าง ๆ

เอกสารอ้างอิง

กรมการศึกษานอกโรงเรียน กระทรวงศึกษาธิการ. 2543. **สรรสาระพัฒนาหลักสูตรและการเรียนการสอนการศึกษานอกระบบ**. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.

กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ. 2544. **หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544**. (พิมพ์ครั้งที่ 1). กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์ (ร.ส.พ.).

กระทรวงศึกษาธิการ. 2551. **กฎกระทรวงว่าด้วยการแบ่งระดับ และการเทียบระดับการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย พ.ศ. 2546**. กรุงเทพฯ : มปท. .

_____. 2551. **พระราชบัญญัติส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย พ.ศ. 2551**. กรุงเทพฯ : มปท.

ธีรารัง บัวศรี. 2531. **ทฤษฎีหลักสูตร : การออกแบบและพัฒนา**. กรุงเทพฯ : เอราวัฒนาการพิมพ์.

ราชกิจจานุเบกษา. 2550. **รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550**. กรุงเทพฯ : มปท.

สภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. 2549. **แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10**. (อัดสำเนา).

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2545. **แผนการศึกษาแห่งชาติ (พ.ศ. 2545-2559)**. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ : พริกหวานกราฟฟิค จำกัด.

_____. ม.ป.ป. **พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545**. กรุงเทพฯ : บริษัทพริกหวานกราฟฟิค จำกัด.

_____. 2548. **มาตรฐานการศึกษาของชาติ**. กรุงเทพฯ : สหายบลิ๊อคและการพิมพ์.

เอกสารอ้างอิง (ต่อ)

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. 2549. **นิยามคำศัพท์หลักสูตร หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544.** (พิมพ์ครั้งที่ 1). กรุงเทพฯ ฯ : กุรุสภาลาดพร้าว.

_____. 2550. **รายงานการสังเคราะห์การใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544.** กรุงเทพฯ ฯ : โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.

สำนักบริหารงานการศึกษาออกโรงเรียน. 2549. **หลักเกณฑ์และวิธีการจัดการศึกษาออกโรงเรียนตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 (ฉบับปรับปรุง พุทธศักราช 2549).** (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ ฯ : โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด

_____. 2550. **รายงานผลการติดตามการใช้หลักเกณฑ์และวิธีการจัดการศึกษาออกโรงเรียนตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544.** กรุงเทพฯ ฯ : มปท.

Griffin, C. 1983. **Curriculum Theory in Adult Lifelong Education.** London : Crom Helm.

Saylor, J. G. and W. M. Alexander. 1974. **Planning Curriculum for Schools.** New York : Holt, Rhinehart and Winston.

Skager, R. 1977. **Curriculum Evaluation for Lifelong Education.** Toronto : Pergamon Press.

Taba, H. 1962. **Curriculum Development : Theory and Practice.** New York : Harcourt, Brace & Word.

รายชื่อผู้เข้าร่วมประชุม

พัฒนาหลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551

1. นายทองอยู่ แก้วไทรชะ	ที่ปรึกษาด้านหลักสูตร
2. นายชัยยศ อิ่มสุวรรณ	ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านการพัฒนาหลักสูตร
3. นางพรทิพย์ กลารบ	ผู้อำนวยการกลุ่มพัฒนาการศึกษานอกโรงเรียน
4. รศ.สมประสงค์ วิทย์เกียรติ	มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช
5. ผศ.สมสุดา ผู้พัฒน์	มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
6. นางสาวรุ่งนภา นุตราวังศ์	สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
7. นายจรัญ คำยัง	สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
8. นายบุญส่ง คูวารากุล	ผู้อำนวยการสถาบันการศึกษาทางไกล
9. นายวิรัช วิทยุติ	ข้าราชการบำนาญ (สพฐ.)
10. นางสาววิศนี สีลตระกูล	ข้าราชการบำนาญ (กศน.)
11. นายอุทัย หนูแดง	ข้าราชการบำนาญ (กศน.)
12. นางสาววรรณ เบ็ญจนิรัตน์	ข้าราชการบำนาญ (กศน.)
13. นางสาวนิตา ศรีเมืองไต้	ข้าราชการบำนาญ (กศน.)
14. นางศิริพรรณ สายหงษ์	ข้าราชการบำนาญ (กศน.)
15. นางเอื้อจิตร สมจิตต์ชอบ	ข้าราชการบำนาญ (กศน.)
16. นางอรุณรักษ์ พ่วงผล	ข้าราชการบำนาญ (กศน.)
17. นายคะนิง กาญจนบุษย์	ข้าราชการบำนาญ (กศน.)
18. นายอุดม พรหมแกวงาม	ข้าราชการบำนาญ (กศน.)
19. นางวิลาวัลย์ ศรีศิลป์	ผู้อำนวยการสำนักงาน กศน. จังหวัดอุบลราชธานี
20. นายดิศกุล เกษมสวัสดิ์	ผู้อำนวยการสำนักงาน กศน. จังหวัดชลบุรี
21. นายสุรพงษ์ จำจด	ผู้อำนวยการสำนักงาน กศน. จังหวัดฉะเชิงเทรา
22. นายเรืองฤทธิ์ ชมพุดมือง	ผู้อำนวยการสำนักงาน กศน. จังหวัดชุมพร
23. นายประกิต จันทรศรี	ผู้อำนวยการศูนย์วิทยาศาสตร์เพื่อการศึกษา
จังหวัดสมุทรสาคร
24. นายชัยกิต อนันตนิริติสัย	ผู้อำนวยการศูนย์วิทยาศาสตร์เพื่อการศึกษาจังหวัดตรัง
25. นางนลินี ศรีสารคาม จันทรศรี	ผู้อำนวยการศูนย์ฝึกและพัฒนาอาชีพราษฎรไทย
บริเวณชายแดน จังหวัดสุรินทร์

รายชื่อผู้เข้าร่วมประชุม

พัฒนาหลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 (ต่อ)

26. นายพิชิต แสงลอย	ผู้อำนวยการ ศูนย์ กศน. อำเภอคอนตูม
จังหวัดนครปฐม
27. นางเบญจพร หมื่นสวัสดิ์	ผู้อำนวยการ ศูนย์ กศน. อำเภอเมืองเพชรบุรี
จังหวัดเพชรบุรี
28. นางนงคราญ แก้วจันทร์	ผู้อำนวยการ ศูนย์ กศน. อำเภอศรีรัตนะ
จังหวัดศรีสะเกษ
29. นายวาทิน งามปลอด	ผู้อำนวยการ ศูนย์ กศน. อำเภอสามโก้ จังหวัดอ่างทอง
30. นางอรสา โพธิ์ทอง	ผู้อำนวยการ ศูนย์ กศน. เขตคลองสาน กทม.
31. นางสาวอรรวรรณ พนาพันธ์	สถาบัน กศน. ภาคเหนือ
32. นางสาวสุดใจ บุตราอากาศ	สถาบัน กศน. ภาคเหนือ
33. นางสาวพิมพ์พร อินทจักร	สถาบัน กศน. ภาคเหนือ
34. นายร่วมมิตร คำผา	สถาบัน กศน. ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
35. นางเกตุแก้ว เจริญศักดิ์	สำนักงาน กศน. จังหวัดราชบุรี
36. นางสาววิไล แยมสาขา	สถาบันการศึกษาทางไกล
37. นางสุภาพรรณ น้อยอำแพง	หน่วยศึกษานิเทศก์
38. นางสาวจตุพร สุทธิวิวัฒน์	หน่วยศึกษานิเทศก์
39. นางสาวสุวรรณา ล่องประเสริฐ	สำนักงาน กศน. กทม.
40. นางสร้อยทิพย์ อูจวาที	กลุ่มส่งเสริมปฏิบัติการ
41. นางธนัญญา หม่อมสาย	ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย
กลุ่มเป้าหมายพิเศษ
42. นางสาวกฤษณา โสภี	ศูนย์ฝึกและพัฒนาอาชีพราษฎรไทยบริเวณชายแดน
จังหวัดสระแก้ว
43. นางสาวนันทยา ทวีศักดิ์	อุทยานวิทยาศาสตร์พระจอมเกล้า ณ หว้ากอ
44. นายไพฑูรย์ นอมกล่อม	อุทยานวิทยาศาสตร์พระจอมเกล้า ณ หว้ากอ
45. นายณรงค์ศักดิ์ นามวงษา	อุทยานวิทยาศาสตร์พระจอมเกล้า ณ หว้ากอ
46. นายนรินทร์ กิจวิสาละ	ศูนย์วิทยาศาสตร์เพื่อการศึกษา (ท้องฟ้าจำลอง)

รายชื่อผู้เข้าร่วมประชุม

พัฒนาหลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 (ต่อ)

47. นายวิชัย อานามนารถ	สถาบันการศึกษาและพัฒนาต่อเนื่องสิรินธร
48. พ.อ. หญิงสิริลักษณ์ ศิริสัมพันธ์	ผู้แทนหน่วยงานทหาร
49. นางกาญจนา คำประชา	ผู้แทนกรมราชทัณฑ์
50. นายวัชระ กวีศรีเดชา	ผู้แทนกรมส่งเสริมสหกรณ์
51. นายสัมพันธ์ เฉชะเทศ	ผู้แทนกรมส่งเสริมการเกษตร
52. นายวิวัฒน์ไชย จันทน์สุคนธ์	กลุ่มพัฒนาการศึกษานอกโรงเรียน
53. นางนันทิณี ศรีชัยญา	กลุ่มพัฒนาการศึกษานอกโรงเรียน
54. นางนพรัตน์ เวโรจน์เสวีวงศ์	กลุ่มพัฒนาการศึกษานอกโรงเรียน
55. นางศุทธิณี งามเขตต์	กลุ่มพัฒนาการศึกษานอกโรงเรียน
56. นางพรรณทิพา ชินัชชวาล	กลุ่มพัฒนาการศึกษานอกโรงเรียน
57. นางคุษฎี ศรีวัฒนาโรทัย	กลุ่มพัฒนาการศึกษานอกโรงเรียน
58. นางพรทิพย์ เข้มทอง	กลุ่มพัฒนาการศึกษานอกโรงเรียน
59. นางสาวชนิตา จิตต์ธรรม	กลุ่มพัฒนาการศึกษานอกโรงเรียน
60. นางสาวอนงค์ เชื้อนนท์	กลุ่มพัฒนาการศึกษานอกโรงเรียน
61. นางนันทิรัตน์ พีระพันธุ์	กลุ่มพัฒนาการศึกษานอกโรงเรียน
62. นางสาวสมถวิล ศรีจันทร์วิโรจน์	กลุ่มพัฒนาการศึกษานอกโรงเรียน
63. นางรุ่งอรุณ ไสยโสภณ	กลุ่มพัฒนาการศึกษานอกโรงเรียน
64. นางสาวเขาวรัตน์ คำตรง	กลุ่มพัฒนาการศึกษานอกโรงเรียน
65. นางสาวชาลินี ธรรมธิษา	กลุ่มพัฒนาการศึกษานอกโรงเรียน

ผู้แสดงความคิดเห็น

หลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551

1. ผู้บริหาร เจ้าหน้าที่สำนักงาน กศน. จังหวัด/กทม. ทุกแห่ง
2. ผู้บริหาร ครู สำนักงาน กศน. อำเภอ/เขต ทุกแห่ง
3. ผู้บริหาร เจ้าหน้าที่ ครู ศูนย์ฝึกและพัฒนาอาชีพราษฎรไทยบริเวณชายแดน (ศฝช.)
4. ผู้บริหาร เจ้าหน้าที่ ครู ศูนย์วิทยาศาสตร์เพื่อการศึกษา
5. นักวิชาการ ครู อาจารย์ เจ้าหน้าที่ หน่วยงานภาคีเครือข่ายต่าง ๆ เช่น หน่วยงานทหาร กรมราชทัณฑ์ กรมส่งเสริมสหกรณ์ กรมส่งเสริมการเกษตร สถาบันอุดมศึกษา ผู้นำท้องถิ่น ผู้ประกอบการ และ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
6. ศิษย์เก่า และศิษย์ปัจจุบันของ กศน.

คณะผู้จัดทำ

ที่ปรึกษา

นายอภิชาติ จิระวุฒิ
นายทองอยู่ แก้วไทรชะ
นายชัยยศ อิ่มสุวรรณ
นางพรทิพย์ กลารบ

เลขาธิการ กศน.
ที่ปรึกษาด้านหลักสูตร
ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านพัฒนาหลักสูตร
ผู้อำนวยการกลุ่มพัฒนาการศึกษานอกโรงเรียน

คณะทำงาน

นางพรทิพย์ กลารบ
นางคุษฎี ศรีวัฒนาโรทัย
นางพรทิพย์ เข้มทอง
นางสาวชนิตา จิตต์ธรรม
นางสาวอนงค์ เชื้อนนท์
นางสาวสมถวิล ศรีจันทร์วิโรจน์
นางรุ่งอรุณ ไสยโสภณ
นางสาวชาลินี ธรรมธิยา

ผู้อำนวยการกลุ่มพัฒนาการศึกษานอกโรงเรียน
กลุ่มพัฒนาการศึกษานอกโรงเรียน
กลุ่มพัฒนาการศึกษานอกโรงเรียน
กลุ่มพัฒนาการศึกษานอกโรงเรียน
กลุ่มพัฒนาการศึกษานอกโรงเรียน
กลุ่มพัฒนาการศึกษานอกโรงเรียน
กลุ่มพัฒนาการศึกษานอกโรงเรียน
กลุ่มพัฒนาการศึกษานอกโรงเรียน

ผู้รับผิดชอบ

นางพรทิพย์ กลารบ
นางคุษฎี ศรีวัฒนาโรทัย
นางรุ่งอรุณ ไสยโสภณ

ผู้อำนวยการกลุ่มพัฒนาการศึกษานอกโรงเรียน
กลุ่มพัฒนาการศึกษานอกโรงเรียน
กลุ่มพัฒนาการศึกษานอกโรงเรียน

